

לשיטתו, לענין הוצאת דבר טמא מהעזרה בשבת:

דכתיב בדברי הימים:

”ויבאו הכהנים לפנימה בית ה' לטהר.

ויוציאו את כל הטומאה אשר מצאו בהיכל ה' [עבודה זרה ותקרותה שמשמאין אפילו באהל] לחצר בית ה' [לעזרה].

ומשהוציאו הכהנים את הטומאה מההיכל לעזרה — ויקבלו הלויים [מהכהנים], להוציא [משם] לנחל קדרון חוצה“.

נמצא, שאף על פי שהזדקקו לאנשים אחרים כדי להוציא את הטומאה מן העזרה, לא הותרו כהנים אחרים להיטמאות כדי להמשיך ולהוציא את הטומאה מן העזרה ולחוצץ.

מר, בן ננס, סבר: מדאשתני בעזרה, מהשינוי שבעזרה, שלא היו כהנים אחרים רשאים להיטמאות כדי להוציא משם את הטומאה, אלא בלויים בלבד.

שמע מינה, **טומאה בעזרה ליכא!**

כלומר, אינה חמורה כל כך ביחס לטומאת ההיכל כדי שיעברו עבירה כל שהיא בגללה. ולכן, גם לא דחינן שבות דמוקצה כדי להוציא משם את השרץ.

ומר, רבי עקיבא סבר: אין הטעם משום שטומאת עזרה חמורה פחות מההיכל.

אלא עד היכא דלא אפשר בלויים, שהלויים

את השרץ. כי טומאת האבנט היא מדאורייתא ואילו טומאת השרץ אינה מדאורייתא.

ודחינן: לא! אלא דכולי עלמא סברי דמכניס שרץ למקדש חייב. והכא בהא קא מיפלגי —

מר רבי יהודה סבר: שהויי טומאה עדיף מלרבות את הטומאה באבנט שהרי גם הוא קדוש. (132)

ומר רבי יוחנן בן ברוקה סבר: אפושוי רבוי טומאה עדיף משהויי טומאה.

אלא, לימא הא דשמואל — כהני תנאי היא?

דתנן במתניתין: מהיכן מוציאין אותו וכו'.

מאי לאו, בהא קא מיפלגי —

דמאן דאמר מעזרה לא מוציאין אותו בשבת, קסבר: המכניס שרץ למקדש פטור. ולכן לא התירו איסור מוקצה, שהרי מדאורייתא אין חייבים להוציא את השרץ. ורק מהיכל ואולם, ומבין האולם ולמזבח מוציאין אותו, שמשום כבוד השכינה לא העמידו חכמים דבריהם.

ומאן דאמר מכולה עזרה מוציאין, קסבר: חייב. הלכך התירו איסור מוקצה מפני החיוב להוציא את השרץ שהוא מדאורייתא.

קה-א ודחינן: אמר רבי יוחנן: לא בכך הם חולקים, ולעולם לכולי עלמא המכניס שרץ למקדש חייב.

אלא ושניהם מקרא אחד דרשו, כל אחד

קדש, וכי בשביל זה יעבור על עשה דשילוח

132. כ"כ רש"י. וקשה דהא אין איסור לטמאות

דתני רב כהנא: מתוך שנאמר בכהנים בעלי מום "אך אל הפרוכת לא יבא" — יכול אני לומר:

לא יהו כהנים בעלי מומין נכנסין בין האולם ולמזבח כדי לעשות ריקועי פחים של זהב שמצפין בהם את קדש הקדשים מבפנים?

תלמוד לומר "אך" — חלק!

כלומר "אך" מיעוט הוא. שכל "אך" ו"רק" שבמקרא בא למעט.

ובא הכתוב לחלק, שלא בכל ענין יש איסור. ולמעט, שלצורך מלאכה הם מותרים ליכנס.

ומצוה לכתחילה בכהנים תמימים שיכנסו לשם.

אם אין שם תמימים נכנסים בעלי מומין.

וכמו כן מצוה בכהנים טהורין.

ואם אין שם טהורין נכנסין טמאין.

אידי ואידי, בין תמימים בין בעלי מום בין טהורים בין טמאים, כהנים, אין. ישראלים, לא.⁽¹³³⁾

איבעיא להו: היו רק שני כהנים, אחד טמא והשני בעל מום — איזו מהן נכנס?

אסורים ליכנס להיכל, שהרי אפילו הכהנים לא הותרו ליכנס אלא בשעת עבודה — מפקי מוציאים הכהנים משם.

אך השתא, כשהגיעה הטומאה לעזרה, דאפשר בלויים ליכנס שם ולהוציאה — תו לא מטמאי כהנים.

אבל בשרץ שנמצא בעזרה, אין אפשרות להשהות את הטומאה עד הערב. הילכך, אפילו כשהדבר כרוך באיסור מוקצה — מוציאין משם את השרץ.

תנו רבנן: הכל נכנסין בהיכל כדי לבנות שם, וכדי לתקן, ולהוציא משם את הטומאה.

ומצוה לכתחילה בכהנים שיעשו זאת.

אם אין שם כהנים נכנסין לויים.

אם אין שם לויים נכנסין ישראלים.

ואידי ואידי, בין כהנים בין לויים בין ישראלים, טהורין, אין. טמאין, לא.

ואם אין טהורים אלא רק טמאין — לא יכנסו כלל.

אמר רב הונא: רב כהנא שהוא כהן מסייע כהני מחשיב את הכהנים, שהוא אינו סובר כהברייתא דלעיל, אלא כהנים טמאים עדיפי מישראל טהורים.

כבוד המקדש, שלא יבא בשעה שהוא בטומאה. ואין פגם בכבוד המקדש כשנכנס לתקן. ומכל מקום יש בזה גדר הכבוד, מלתא ד"מקדשי תיראו". והלכך ראוי שיכנסו הנבחרים, ומצוה דכהנים, וס"ל להאי תנא דמעלת כהונה עדיפא מזרות בטרהה. ואידך תנא ס"ל דטהרה עדיפא ועוד כתב דלמ"ד טהרה עדיפא אם עבר טמא

טמאים. ויותר נכון כדכתבו התוס' שהוא מרבה את הטומאה ע"י שמוסיף עוד דבר שהוא טמא במקדש, וכשהוא מטמא את האבנט הוא כאלו מכניס טומאה במקדש. רש"ש וגאון יעקב.

133. כתב החזו"א: נראה דאין בביאה לתקן משום איסור "אל המקדש לא תבא", שענינו

רב הייא בר אשי אמר רב: **טמא נכנס, דהא אישתרי בעבודת ציבור!** שכהן טמא עובד בקרבנות ציבור כשאיין כהנים טהורים, אבל בעל מום לא עובד לעולם, ואפילו בקרבנות ציבור.

רבי אלעזר אומר: בעל מום נכנס, דהא אישתרי באכילת קדשים! אבל הטמא אסור באכילת קדשים.

שנינו במשנה: **רבי שמעון אומר:** מקום שהתירו לך חכמים, משלך נתנו לך.

ומבארין: **רבי שמעון אהיבא קאי?**

התם קאי.

על הא דתנן לעיל נב ב: **מי שהחשיך חוץ לתחום,** שהיה בא מן הדרך בערב שבת ולא הספיק ליכנס לתוך אלפיים אמה מהעיר עד שנכנסה השבת, **אפילו היה אמה אחת מחוץ לתחום — לא יכנס לעיר,** שהרי היא רחוקה ממנו אלפיים אמה.

רבי שמעון אומר: אפילו היה חמש עשרה אמה מחוץ לתחום העיר — **יכנס לעיר.**

לפי שאין המשוחות מודדי התחומין ממצעין את המדות, מדייקים במידת התחום, שאינם קובעים את סימן התחום בסוף אלפיים אמה ממש אלא חמש עשרה אמה לפני כן, **מפני הטויעים.**

כלומר, שהמודדים חוששים שמא יטעו במדידה, ולכן הם מקצרים את המידה.

[פירוש אחר — מפני האנשים הטויעים ושוכחים ויוצאים מחוץ לתחום וחוזרים. ועל ידי שמקצרים את התחום אינם נכשלים באיסור].

הילכך, מי שהחשיך חוץ לתחום עד חמש עשרה אמה, הרי הוא למעשה בתוך התחום.

דקאמר תנא קמא — לא יכנס. ואמר ליה רבי שמעון — יכנס!

וכאן במשנתנו בא רבי שמעון לתת טעם לדבריו, שלא תאמר שהוא מקל באיסור שבת, אלא, **משלך — נתנו לך!** והיינו, שאותן חמש עשרה אמה הם למעשה בתוך התחום של העיר. [וקאמר לה הכא משום ההמשך דלהלן].

שנינו במשנה בהמשך דברי רבי שמעון: **שלא התירו לך אלא משום שבות.**

ומבארין: **היבא קאי?**

התם קאי: דקאמר תנא קמא ברייתא לעיל קג א: **בן לוי שנפסקה לו נימא בכנור קושרה.**

ואמר ליה רבי שמעון בהיהא ברייתא **עונבה.**

ובא רבי שמעון לתת טעם לדבריו, שדוקא **עניבה, דלא אתי לידי חיוב הטאת,** אלא היא מותרת לגמרי — **שרו ליה רבנן במקדש.**

אבל **קשירה, דאתי לידי חיוב הטאת** אם יעשנה במדינה [מחוץ למקדש] **לא שרו ליה רבנן אף במקדש,** גזרה שמא יעשה קשירה במדינה.

והכי קאמר רבי שמעון לתנא קמא:

אעפ"י שהקלתי במחשיך חוץ לתחום, מחמיר אני בנימת כנור.

כי התם, במקום שהתירו לך חכמים, היינו בתחומין, משלך — נתנו לך! ולא קולא היא.

אבל כאן, בנימת כנור, אעפ"י שמעיקר הדין מותר אף לקשור, שמכשירי קרבן ציבור דוחין את השבת, מכל מקום הוא אסור. לפי שלא התירו לך במקדש אלא דבר האסור משום שבות בלבד, אבל קשירה שהיא אב מלאכה לא התירו אף במקדש, גזירה אטו מדינה [עפ"י מהרש"א].⁽¹³⁴⁾

הדרן עלך המוצא תפילין וסלקא לה מסכת עירובין

משלך, התירו. תוד"ה אמר. ועוד כתבו דמה דלא תנא להו לעיל במשנה דנימת כינור, משום שרצה להשלים כל הדינים שבמקדש מותר ולא במדינה.

ונכנס אפשר שאינו חייב משום טומאה, ואינו רק בעשה דמקדשי תיראו. חזו"א סי' קי"ב סקט"ו. 134. התוס' מפרשים דמשלך נתנו לך קאי גם על כינור, שרק עניבה דהוא דבר המותר דהיינו